

ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑ: ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Θωμάς Αμοιρίδου

Επιμελήτρια Κυνηγετικής Επιμόρφωσης

Κυνηγετικού Συλλόγου Αμπελοκήπων Θεσ/νίκης

Είναι, χωρίς υπερβολή, η πληγή του σύγχρονου κυνηγετικού κόσμου. Με τις απαράδεκτες πράξεις τους οι λαθροθήρες γκρεμίζουν ό,τι με κόπο και προσπάθεια οι κυνηγετικές οργανώσεις έχουν καταφέρει στον τομέα της ευρύτερης αποδοχής του κυνηγιού. Στη συνείδηση της κοινής γνώμης έχει καταγραφεί δυστυχώς η έννοια "λαθροθήρας" ως συνώνυμη και ταυτόσημη με την έννοια "κυνηγός" - επειδή τεχνηέντως έχει καλλιεργηθεί η αντίληψη αυτή από τα μέσα ενημέρωσης -, κι έτσι τα εγκλήματα των πρώτων χρεώνονται στους δεύτερους, καθιστώντας τους "αποδιοπομπαίους τράγους" για όλα τα δεινά του περιβάλλοντος, επειδή είναι ο εύκολος στόχος. Θεωρείται άλλωστε από τα "must" της εποχής να τάσσεται κάποιος κατά του κυνηγιού - είναι η πιο ανώδυνη, ανέξοδη και άκοπη απόδειξη οικολογικής συνείδησης (απαιτεί πολλές θυσίες η ουσιαστική "επιστροφή στη φύση" - δηλώνεις αντικυνηγός κι έχεις επιτελέσει το καθήκον σου απέναντι στο περιβάλλον!).

Πρέπει με κάθε τρόπο και σε κάθε ευκαιρία να τονίζεται από την πλευρά των κυνηγών ότι τόσο η σχέση έχουν οι λαθροθήρες με το κυνήγι, όσο και οι χούλιγκαν με το αθλητικό πνεύμα, οι λαθρέμποροι με το εμπόριο, αυτοί που μεταφέρουν λαθρομετανάστες με τα...

ταξιδιωτικά πρακτορεία κ.ο.κ. Και ότι, αν λύση για τη λαθροθηρία είναι η κατάργηση του κυνηγιού, τότε αντίστοιχα θα πρέπει να καταργηθεί ο αθλητισμός, το εμπόριο και ο τουρισμός, για να λυθούν τα αντίστοιχα προβλήματα με τις παρανομίες.

Θα πρέπει ωστόσο να καταστήσουμε σαφές ότι η ιδιότητα του κυνηγού δεν καθορίζεται απλά και μόνο από την απόκτηση κυνηγετικής άδειας, αλλά προϋποθέτει την αποδοχή και τήρηση των γραπτών και άγραφων κανόνων που διέπουν την άσκηση της θήρας. Κάποιοι λαθροθήρες ενδεχομένως είναι κάτοχοι άδειας κυνηγιού για να έχουν άλλοθι, να "θολώνουν τα νερά", αυτό όμως σε καμία περίπτωση δεν τους κατατάσσει στην κατηγορία των νόμιμων και συνειδητοποιημένων κυνηγών. Κατ' αυτή την έννοια, μέσα στην κυνηγετική οικογένεια "κρύβονται" ίσως κάποιοι από αυτούς.

Σε μια προσπάθεια να γνωρίσουμε τον "εχθρό", για να μπορέσουμε να τον πολεμήσουμε, θα χωρίσουμε τους λαθροθήρες σε δύο κατηγορίες

A. Ο "επαγγελματίας" λαθροθήρας.

Παράνομος εκ πεποιθήσεως, αυτός ο τύπος λαθροθήρα δεν διαφέρει σε τίποτα από τους υπόλοιπους εγκληματίες. Δεν έχει βγάλει ποτέ του άδεια θήρας, παίρνει ένα όπλο - με ή χωρίς τη νόμιμη άδεια κατοχής - και... όποιον πάρει ο χάρος. Βγαίνει οποιαδήποτε ώρα του

εικοσιτετραώρου (με ιδιαίτερη προτίμηση βέβαια στη νύχτα), όλο το χρόνο και στοχεύει οτιδήποτε πετά, περπατά ή ...έρπει. Συχνά μετακινείται με μηχανή ή αυτοκίνητο που ή δεν έχει πινακίδες, ή - αν υπάρχουν - είναι δυσδιάκριτες. Κίνητρο μπορεί να είναι είτε το κέρδος από την πώληση των θηραμάτων, είτε η τάση για προβολή και η "μαγκιά", ή ακόμη μπορεί να δρουν χωρίς εμφανές κίνητρο, χωρίς καμία λογική εξήγηση, οπότε μπορούμε να μιλάμε για διαστροφή (στην κατηγορία αυτή θα πρέπει να αναζητηθούν οι υπεύθυνοι για τους νεκρούς κύκνους, τα φλαμίγκο κ.λπ.).

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι εν λόγω "μάγκες" μιλούν για τα "κατορθώματά" τους στα καφενεία, γι' αυτό άλλωστε - ιδιαίτερα στις μικρές κοινωνίες - η δράση τους αποτελεί κοινό μυστικό, χωρίς κανέναν να τολμά να την καταγγείλει, φοβούμενος τη ρετσινιά του "ρουφιάνου". Είναι πραγματικά λυπηρό το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι προτιμούν να γίνουν συνένοχοι, με την σιωπή τους, σε τέτοιες πράξεις, παράνομες και εγκληματικές σε βάρος του περιβάλλοντος, με μια λογική που, αν την εφαρμόσουμε και σε περιπτώσεις άλλων παρανομιών, θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι κανένας αυτόπτης μάρτυρας σε ληστείες, φόνους κ.λπ. δεν πρέπει να μιλά, για να μη ρουφιανέψει τον συνάνθρωπό του ληστή ή δολοφόνο αντίστοιχα (!!!). Αυτό το παράλογο σκεπτικό δυστυχώς επικρατεί γενικότερα στην κυνηγετική οικογένεια, επειδή οι κυνηγοί μάλλον δεν έχουν συνειδητοποιήσει ότι οι παράνομοι κυριολεκτικά τους κλέβουν τα θηράματα και ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για τις ανεπιτυχείς κυνηγετικές εξόδους τους. Γιατί, όταν κάποιος δε σέβεται τους νόμους και τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί με σκοπό τη διατήρηση του θηράματος και κυνηγά νύχτα ή σε καταφύγια ή με παράνομα μέσα ή δεν τηρεί τους ποσοτικούς περιορισμούς και κουβαλάει τα θηράματα με το...τσουβάλι, είναι αυτονόητο ότι όταν βγει ο νόμιμος κυνηγός στην περιοχή αυτή να κυνηγήσει, δεν θα βρει τίποτα.

Β. Ο ευκαιριακός λαθροθήρας.

Αν η πρώτη κατηγορία παραλληλιζείται με τους εγκληματίες, η δεύτερη μπορεί άνετα να συμπεριληφθεί στους απατεώνες. Στην περίπτωση αυτή, ο λαθροθήρας φαίνεται και φέρεται ως ένας απλός, νομοταγής κυνηγός, είναι έτοιμος όμως σε κάθε ευκαιρία να παρανομήσει, με την ευκολία που ο Dr Jeckyl μεταμορφωνόταν σε Mr Hyde. Φροντίζοντας ωστόσο να έχει καλυμμένα τα νώτα του, ανανεώνει την άδεια θήρας του - ώστε να έχει πιθανότητες να "τη γλιτώσει" σε περίπτωση ελέγχου, αν δεν υπάρχουν άλλα αποδεικτικά στοιχεία. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, αποφεύγει να παρανομεί απροκάλυπτα, π.χ. δεν βγαίνει συνήθως μετά τη λήξη της κυνηγετικής περιόδου - μπορεί όμως να πάει για λαγό την Τρίτη ή να χτυπήσει απαγορευμένο είδος, δεν βγαίνει για κυνήγι το βράδυ - μπορεί όμως να πάει μία ώρα πριν ξημερώσει ή αφού βραδιάσει, δεν κυνηγά μέσα σε καταφύγια - αλλά μπορεί να κινείται στα όρια των απαγορευμένων περιοχών, ώστε να μπαίνοβγαίνει κ.λπ. Γενικότερα προσπαθεί να παρανομεί κατά το δυνατόν "εκ του ασφαλούς" και πάντα έχοντας μια καλή δικαιολογία να προβάλει, καθώς η κουτοπονηριά και η θρασύδειλία είναι από τις "αρετές" που διακρίνουν τους ανθρώπους αυτούς.

Εξετάζοντας τις περιπτώσεις των παραβάσεων περί θήρας που εντοπίζονται, μπορούμε να διακρίνουμε και δύο άλλες κατηγορίες, που όμως σκόπιμα δεν συμπεριλήφθηκαν στον όρο "λαθροθήρας", γιατί δεν τους αρμόζει απόλυτα, καθώς δεν υπάρχει το στοιχείο του δόλου, δεν θηρεύουν "λάθρα" αλλά... λάθος. Η μία τέτοια κατηγορία είναι αυτή του άπειρου, αμαθούς ή ημιμαθούς κυνηγού, που υποπίπτει σε παραπτώματα λόγω άγνοιας, και η άλλη

του κυνηγού-θύματος των περιστάσεων, ο οποίος παρανομεί χωρίς να ευθύνεται ουσιαστικά, λόγω λανθασμένης ή ελλιπούς σήμανσης, λόγω εφαρμογής ξαφνικών απαγορεύσεων χωρίς έγκαιρη ή επαρκή δημοσιοποίησή τους κ.λπ.

Αν αναζητήσουμε τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση και διατήρηση του φαινομένου της λαθροθηρίας, εντοπίζουμε και τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να γίνουν επεμβάσεις, ώστε να εκλείψει στο μέλλον αυτό το πρόβλημα.

Η ελλιπής φύλαξη της υπαίθρου αποτέλεσε ιδανικό υπόβαθρο για την "άνθηση" του φαινομένου. Οι σποραδικοί - έως ανύπαρκτοι - έλεγχοι έκαναν τους αδίστακτους να αποθρασυνθούν και τους διστακτικούς να ξεθαρρέψουν και χωρίς πλέον κανένα φόβο να λυμαίνονται τη θηραματοπανίδα της περιοχής τους, αγνοώντας κάθε νομικό, ηθικό και λογικό περιορισμό.

Στον τομέα αυτό έχουν γίνει σημαντικά βήματα, αρχικά από τους κυνηγετικούς συλλόγους, που άρχισαν να προσλαμβάνουν ιδιωτικούς φύλακες θήρας, και στη συνέχεια με τη δημιουργία του Σώματος Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής. Αυξήθηκε έτσι σημαντικά ο αριθμός των θηροφυλάκων που, σε συνεργασία πάντα και με τις κατά τόπους Δασικές Αρχές, περιπολούν σε 24ωρη βάση και διενεργούν ελέγχους, γεγονός που - πέρα από τα θετικά αποτελέσματα που προσφέρει ως προς την καταστολή της λαθροθηρίας - προσφέρει πολύ περισσότερα στον τομέα της πρόληψης και αποτροπής παρανομιών.

Ωστόσο, παρά την σημαντική αυτή εξέλιξη, για να επιτευχθεί ο απόλυτος έλεγχος και σταδιακά η εξάλειψη του φαινομένου, απαιτείται πολλαπλάσιος αριθμός δασοφυλάκων και θηροφυλάκων. Ενώ όμως οι κυνηγετικές οργανώσεις ήδη δραστηριοποιούνται προς αυτή την κατεύθυνση, είναι πραγματικά αντιφατικό το γεγονός ότι, σε μια εποχή που η προστασία του περιβάλλοντος έχει αναδειχθεί διεθνώς σε μείζον θέμα, η πολιτεία αντί να φροντίσει για την στελέχωση της Δασικής Υπηρεσίας με περισσότερους δασοφύλακες και να διαθέσει τα απαιτούμενα κονδύλια για συνεχείς περιπολίες σε 24ωρη βάση, έχει αναθέσει την προστασία της υπαίθρου σε έναν ελάχιστο αριθμό υπαλλήλων, οι οποίοι, όσο κι αν δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό, δυστυχώς δεν επαρκούν. Αν γυρίσουμε το χρόνο 40-50 χρόνια πίσω, θα δούμε ότι ο αγροφύλακας / δασοφύλακας ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, παρόλο που τότε ακόμη - ιδιαίτερα στην Ελλάδα - επικρατούσε απόλυτα η αντίληψη ότι τα πάντα υπάρχουν για να εξυπηρετούν τον άνθρωπο, και οποιαδήποτε άποψη περί προστασίας του περιβάλλοντος θα φαινόταν μάλλον αστεία. Περνώντας στο δεύτερο παράγοντα που ευνόησε την εξάπλωση του προβλήματος της λαθροθηρίας, τις ποινές που επιβάλλονται, όταν τελικά κάποιος εντοπιστεί και καταδικαστεί, συνειδητοποιούμε ότι όσο θετικά αποτελέσματα και αν έχουμε ως προς το θέμα της φύλαξης, αν η ποινή δεν είναι αρκετά αυστηρή ώστε να αποτρέψει την επανάληψη της παράνομης ενέργειας από τον ίδιο τον παραβάτη αλλά και τους εν δυνάμει μιμητές του, δεν θα πετύχουμε την καταπολέμηση του φαινομένου, αλλά θα μπούμε σε ένα φαύλο κύκλο χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Η στέρηση αδειας θήρας που επιβάλλεται σε κάθε τέτοια περίπτωση πολύ λίγο αγγίζει κάποιον που ούτως ή άλλως δεν ενδιαφέρεται για τη νομιμότητα των πράξεών του (αν κάποιος χτυπά π.χ. πεδινές πέρδικες, σε τι θα τον επηρεάσει η κατοχή ή μη νόμιμης κυνηγετικής άδειας;). Αν όμως του επιβαλλόταν ένα σημαντικό χρηματικό πρόστιμο, θα το σκεφτόταν πολύ περισσότερο την επόμενη φορά που θα είχε όρεξη για κάποιον "απαγορευμένο καρπό" και σίγουρα θα αποφάσιζε ότι τον συμφέρει περισσότερο να επισκεφθεί κάποιο σούπερ μάρκετ, παρά το κοπαδάκι που εντόπισε τις προάλλες...

Επίσης σημαντική είναι η χρονική στιγμή που θα επιβληθεί η ποινή. Πολλές φορές το

δικαστήριο γίνεται ακόμη και χρόνια μετά την παράβαση. Έτσι αφενός διασπάται το δίπτυχο "έγκλημα-τιμωρία" και ατονεί η σύνδεση της παράνομης πράξης με την ποινή, αφετέρου δίνεται το δικαίωμα στον παραβάτη να συνεχίζει ανενόχλητος τη δράση του. Ιδανική θα ήταν η περίπτωση της λειτουργίας των ελεγκτικών οργάνων κατά το πρότυπο της Τροχαίας, με επίδοση κλήσης στην περίπτωση διαπιστωμένης παράβασης (π.χ. είσοδος σε απαγορευμένη για το κυνήγι περιοχή, θήρευση απαγορευμένου είδους, κυνήγι τη νύχτα ή με απαγορευμένα μέσα κ.λπ.) και επιβολή καθορισμένου χρηματικού προστίμου, ενώ σε περίπτωση που το ζήτημα είναι πιο πολύπλοκο να ελαχιστοποιηθεί ο χρόνος αναμονής μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης.

Οι αλλαγές αυτές δεν είναι εύκολο να γίνουν και προϋποθέτουν την επισταμένη ενασχόληση της πολιτείας με το κεφάλαιο "Θήρα", την αλλαγή του νομικού πλαισίου και την αναδιοργάνωσή της. Κάτι τέτοιο θα μπορέσει πολύ πιο άμεσα να πραγματοποιηθεί, αν εισακουστεί το πάγιο αίτημα των κυνηγετικών οργανώσεων για δημιουργία του Οργανισμού Θήρας, ενός αυτόνομου κρατικού φορέα στελεχωμένου με επιστημονικό προσωπικό, που θα έχει ως κύριο αντικείμενό του τη θήρα.

Τέλος, σημαντικό ρόλο στη διαιώνιση του προβλήματος της λαθροθηρίας διαδραματίζει η έλλειψη παιδείας και ενημέρωσης τόσο των ιδίων των παρανόμων, όσο και των "συνενόχων" τους. Όσον αφορά τους παραβάτες, η ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους θα συνέβαλλε στην αλλαγή της νοοτροπίας, τουλάχιστον αυτών που δεν έχουν συναίσθηση των συνεπειών των πράξεών τους. Από την άλλη πλευρά, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η παράνομη δράση τους συνεχίζεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, εν γνώσει και με την ανοχή του κοινωνικού περίγυρου, είτε από φόβο είτε εξαιτίας της εσφαλμένης εντύπωσης περί αλληλεγγύης και συμπαραστάσης προς το συνάνθρωπο. Όσοι γνωρίζουν και δεν μιλούν θα πρέπει να πειστούν για την αναγκαιότητα της ευαισθητοποίησής τους ως προς το θέμα αυτό, ώστε όχι μόνο να πάψουν να καλύπτουν τους παραβάτες, αλλά να καταγγέλλουν κάθε περιστατικό που υποπίπτει στην αντίληψή τους.

Οι σημαντικότερες επιπτώσεις της λαθροθηρίας αφορούν πρωτίστως το περιβάλλον και την άγρια πανίδα, σε δεύτερο επίπεδο όμως θύμα της είναι και το κυνήγι ως δραστηριότητα. Δεν υπάρχει επιχειρηματολογία εναντίον του κυνηγιού που να μην ξεκινά ή να μην καταλήγει στις καταστροφικές συνέπειες της λαθροθηρίας. Είναι ευθύνη των κυνηγών να κάνουν αισθητή τη διάκριση ανάμεσα στις δύο έννοιες, αλλά και να πρωτοστατήσουν στον αγώνα για την καταπολέμηση του φαινομένου.